

Meaningness diye bir kitap okuyorum, bölümlerini parça parça Instapaper'a indirdim, arada sırada bakıyorum. Anlamsızlık buhranıyla kavrulan insanlığa ne mutlak, ne izafi, *yepyeni* bir anlam bulma yöntemi olduğunu söylüyor ama aslında bildiğimiz *varoluşçuluğun* yeni mecazlarla bezenmiş hali.

Kitapta insanların *sistemler* yoluyla değil, *duruşlar* yoluyla anlam bulabileceğini söylüyor. Sistemler diyelim felsefe sistemi veya Kelam gibi mütekamil teorilerse, duruşlar çok daha basit, bir cümlede özetlenebilecek *fikirler*. Çok ayrıntılı incelemeye müsait değiller ama yaşarken duruştan aldığımız ilham daha önemli, çünkü oturup sistematik düşünmek için ne kafamız, ne zamanımız var.

Bu doğru bir gözlem. Felsefeciler sistemlerle çok fazla içiçe ve duruşları değiştirmeyi reklamcılara bırakmışlar ve onlar da yeteneklerini *kapitalizm* için kullanıyor. Bununla beraber duruşlar da çok sağlam değil, zaman içinde değişebiliyor, insanların çelişkili duruşları var, hem demokrat, hem Atatürkçü olabiliyor mesela... Sistemler ince işlenmiş desenlerse, duruşlar kabaca çizilmiş çizgiler. Bunların net bir figür olması zor, hepimiz karmakarışık duruşlara sahibiz, adam bir yandan *Tanrı'ya inanmam* diyor mesela, diğer yandan *dindarlara güvenirim* diyor.

İnsanları anlamak duruşlarını anlamakla mümkün ve duruşlara sistemle karşılık veremiyorsunuz: Çoğu zaten o kadar *sistemi* kaldıracak halde değil, nadiren insanlar bir sistemi anlayacak kadar ilgileniyor. Marxism mesela bunun en ilginç örneklerinden biri. Aslında boşlukta duran tırt bir sistem ama insanlara *duruş* olarak bir şey vaadettiği için bu zamana kadar yaşamış.

O halde neyle meşgul olmalısın, duruşları değiştirmekle mi, sistemler kurmakla mı? Her ikisi de gerekli, duruşumuzu ne kadar sistematik, ne kadar çelişkiden uzak hale getirebilirsek, ifade etmemiz, insanlara yaymamız o derece kolaylaşır. Duruşumuzu sistematik hale getirmek için de arkaplanda bir sistemin olması gerek.